

การสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจเพื่อสร้างโอกาสสมานฉันท์ ในสังคมไทย *

The Guidelines to create social capital and social reconciliation in Thailand

สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล

Suriyajaras Techatanminasakul

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

School of Administrative Studies, Maejo University

Email: jarasm45@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการสมานฉันท์ในสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างทุนทางสังคมและการสมานฉันท์ในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา 4 ภูมิภาค กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและแบบบังเอิญ จำนวน 2,400 คน ส่วนคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย คือ ทุนทางสังคม ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย คือ ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีโครงสร้างตลาดแบบผูกขาด ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจประชาธิปไตยในสังคมไทย และทุนมนุษย์ถูกทำลาย ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อทุนทางสังคมหรือความไว้เนื้อเชื่อใจกันในสังคมไทย คือ การคอร์รัปชันในสังคมไทย ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีโครงสร้าง

* ได้รับบทความ: 31 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 20 มิถุนายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 20 มิถุนายน 2563

ตลาดแบบผูกขาด การทำลายทุนสถาบัน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางการเมือง การทำลายทุนวัฒนธรรม และประชาธิปไตยแบบไทย ตามลำดับ

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการสร้างทุนทางสังคมเพื่อความไว้วางใจและการโอกาสการสมานฉันท์ในสังคมไทย มี 3 ประเด็น 1) ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบเลือกตั้งสากลต้องยอมรับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบไทย 2) ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยอนุรักษนิยมแบบไทย ต้องเร่งออกแบบประเทศผ่านการร่างรัฐธรรมนูญและการออกแบบระบบการเลือกตั้งให้โปร่งใสเหมาะสมเป็นที่ยอมรับ ลดการแทรกแซงกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจปกครองประเทศ 3) ฝ่ายการเมืองทั้งสองฝ่ายควรร่วมมือกันสร้างสรรค์ เริ่มปฏิรูปประเทศไทย คือ 1. เริ่มจากกระบวนการการปรองดอง 2. การนิรโทษกรรมคดีทางการเมือง 3. การเยียวยาผู้สูญเสียด้วยเหตุทางการเมือง 4. ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ 5. ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อคนจน 6. แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย 7. การปฏิรูประบบกฎหมายให้เกิดความยุติธรรม

คำสำคัญ: ความไว้วางใจ; ประชาธิปไตยแบบไทย; การสมานฉันท์ในสังคมไทย

Abstract

This research paper has the objectives as follows, 1) To study the factors that influence the building of trust and reconciliation in Thai society, 2) To study the ways of creating social capital and reconciliation in Thai society, It is a qualitative and quantitative research. Population studied 4 regions Sample group Stratified random sampling by random sampling by using 2,400 people, the quality of the depth interview data from 15 providers.

The results of this research were as: the factors that influence positive social reconciliation in Thailand is the social capital. The influences causal factors with negative influence on the social reconciliation in Thailand. Sort by descending By the causal influence are corruption in Thailand, Structural problems caused by capitalist economy with a monopolistic market structure. Economic inequality Thailand democratic and human capital destruction,

respectively. And The factors with negative influence on social capital. Sort by Descending by the causal influence is corruption in Thailand. Structural problems caused by capitalist economy with a monopolistic market structure. Destruction of capital Institute economic inequality political conflict breaking cultural capital Thailand democracy, respectively.

The suggestions of this research to social capital and social reconciliation creation in Thailand were as: First for alleviating structural problems or political power are 3 reasons: 1) Political parties of a liberal democratic of the universal popular election system must be recognizes Thailand democratic old system and listen to the adults or aristocracy in the Thailand society with creatively. 2) Political parties' Conservative Democratic old Siam system Interventions to reduce the democratic process and Turned to find a solution together, 3) Both political parties should work together to create a new reform in Thailand, namely 1. Beginning with reconciliation process 2. Political amnesty cases 3. Healing of victims for political reasons 4. Reduce economic inequality 5. Reform the state-owned enterprises for people from the poverty 6. Reducing corruption in Thai society and 7. Reforming the legal system for justice.

Keywords: Social capital; Thailand democracy; Reconciliation

1. บทนำ

ประเทศไทยเกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงหลายครั้งในประวัติศาสตร์ กล่าวได้ว่าการเรียกร้องประชาธิปไตยในระยะที่ผ่านมา ทำให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศหลายครั้ง เช่น 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516, 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และ 17-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้น แต่ความขัดแย้งที่ผ่านมายังไม่มี ความรุนแรงเท่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มต้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 จนกลายมาเป็นความขัดแย้งระหว่างสีเสื้อที่ปรากฏขึ้นจนถึงทุกวันนี้ ซึ่ง บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2553) ระบุว่า เป็นความขัดแย้งครั้งที่ใหญ่หลวงยาวนาน

ยังไม่มีใครรู้ว่าจะจบลงอย่างไร แม้ว่าปัจจุบันดูเหมือนว่าจะยุติลงหลังการทำรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2553 ผลพวงของการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ดูเหมือนจะทำให้สภาพความขัดแย้งในสังคมไทยยุติลง แต่ก็ยังสรุปไม่ได้ว่าความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะยุติเมื่อใด

ปรากฏการณ์ของความขัดแย้งแตกแยกในสังคมไทยได้สั่นคลอนทำลายระบบคุณค่าและบรรทัดฐานในสังคมไทย โดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อภาวะทุนทางสังคมหรือความไว้วางใจในสังคมและโอกาสในการสมานฉันท์ของคนในสังคมไทย ซึ่งสภาพความขัดแย้งดังกล่าวมีสาเหตุใหญ่อย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจ กล่าวคือ บรรทัดฐานของการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ แตกต่างกันระหว่างคน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอนุรักษ์นิยมสยาม และกลุ่มประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งตะวันตก 2) ปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างตลาดแบบผูกขาดหรือทุนนิยมผูกขาด ทำให้เกิดการขูดรีดทางเศรษฐกิจจนนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้คนชั้นกลางถึงล่างมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ต้องก่อหนี้ยืมสิน จนทำให้หนี้ครัวเรือนสูงเกินร้อยละ 70 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์เบื้องต้นภายในประเทศ (Gross National Domestic Product :GDP) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ระบุว่า ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากร และโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนั้น ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นตัวเร่งในการให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง อาทิ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คนยากจนขาดโอกาสทางการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร และอำนาจต่อรอง การประท้วง การใช้ความรุนแรง ปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด เป็นปัจจัยลดทอนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม และทำให้ประชาธิปไตยอ่อนแอ

ปัญหาความขัดแย้งแตกแยกในสังคมไทย หากปล่อยไว้จะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นการทำลายระบบคุณค่าและบรรทัดฐานที่ดีในสังคมไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการสมานฉันท์ในสังคมไทยลดลงด้วย ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการความไว้วางใจและโอกาสการสมานฉันท์ในสังคมไทย ผู้วิจัยคาดหวังให้ผลการวิจัยเป็นสาระสนเทศต่อการกำหนดนโยบายและการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรักษาระบบคุณค่าในสังคมโดยเฉพาะการสร้างทุนทางสังคมต่อการสมานฉันท์และความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความไว้วางใจและการสมานฉันท์ในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความไว้วางใจและโอกาสการสมานฉันท์ในสังคมไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมตามแนวความคิดของ Tashakkori and Teddie (1998) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอน 2 ดังนี้

1. การค้นหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยวิธีการเชิงคุณภาพ กล่าวคือ การสัมภาษณ์กลุ่มเมือง 4 ภูมิภาค การสังเคราะห์วิทัศน์ประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางอำนาจ การจัดเวทีเสวนาทางวิชาการ และการสังเกตปรากฏการณ์ทางการเมืองจากนั้นจึงนำข้อค้นพบไปสังเคราะห์ร่วมกับวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2. การประมาณค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความไว้วางใจหรือทุนทางสังคม และการสมานฉันท์ในสังคมไทย กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีกระบวนการ คือ 1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เลือกวิธีการที่ไม่ใช้สถิติโดยให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ จำนวน 2 ท่าน จากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงเนื้อหา 2. นำแบบสอบถามไปทดลองจัดเก็บ จำนวน 40 ชุด เพื่อวัดความตรงเชิงโครงสร้าง และวัดความเชื่อมั่น ผลการตรวจสอบ พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม มีค่ามากกว่า 0.295 (Brown, J. D., 2001) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.415 ถึง 0.84 ถือว่ามีความตรงเชิงโครงสร้างของทฤษฎี ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ค่าแอลฟาครอนบาค มีค่ามากกว่า 0.7 UCLA แปลว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.75-0.87 (UCLA, 2006)

- 2.2 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,400 คน มีขั้นตอนสุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแต่ละจังหวัด 2) การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเขตเทศบาลเมืองและเทศบาลนครอย่างละเท่ากัน 3) การสุ่มตัวอย่างประชาชนแบบบังเอิญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การประมาณหาค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อภาวะความไว้วางใจ และการสมานฉันท์ในสังคมไทย ใช้เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square : PLS)

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ทูทางสังคม และการสมานฉันท์ในสังคมไทย ตามตารางที่ 1 พบว่า

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย คือ ทูทางสังคมโดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.260 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ตามค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ คือ ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีโครงสร้างตลาดแบบผูกขาด ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ประชาธิปไตยในสังคมไทย และทุนมนุษย์ถูกทำลาย โดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ คือ -0.378 , -0.137, -0.122 , -0.096 และ -0.091 ตามลำดับ

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อทุนทางสังคมหรือภาวะความไว้วางใจกันในสังคมไทย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ตามค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ คือ การคอร์รัปชันในสังคมไทย ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีโครงสร้างตลาดแบบผูกขาดการทำลายทุนสถาบัน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางการเมือง การทำลายทุนมนุษย์ การทำลายทุนวัฒนธรรม และประชาธิปไตยแบบไทย โดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ คือ -0.490 , -0.338 , -0.333, -0.300 , -0.235, -0.224, -0.091, และ -0.060 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจและค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ทูทางสังคม และการสมานฉันท์ในสังคมไทย

ลำดับ	ตัวแปรตาม	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R ²)	ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ	ตัวแปรอิสระ									
				Corup	Culdes	Democ	Ecm	Eineq	Hdes	Indes	Pconf	Scap	Tineq
1	Recon	0.246	DE	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0.317***	0.260***	N/A
			IE	-0.199	-0.037	-0.096	-0.137	-0.122	-0.091	-0.087	-0.061	N/A	-0.027
			TE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
				0.199***	-0.037	0.096**	0.137***	0.122***	-0.091**	-0.087	0.378***	0.260**	-0.027
2	Scap	0.454	DE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
				0.312***	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0.333***	0.235***	-	N/A
			IE	-0.178	-0.091	-0.060	-0.338	-0.300	-0.224	N/A	N/A	-	-0.067
			TE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
				0.490***	0.091**	0.060**	0.338***	0.300***	0.224***	0.333***	0.235***	-	-0.067

หมายเหตุ : TE = Total Effect, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect, N/A = Not Applicable

2. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ กลุ่มคนเสื้อสีส้ม (5, 12, 9, 26 สิงหาคม 2555) คนไทยมีแนวคิดทางการเมืองแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยอนุรักษนิยม เชื่อว่าแผ่นดินไทยถูกสร้างจากเลือดเนื้อของผู้นำบรรพบุรุษและชนชั้นสูงสุด มีความเชื่อว่าให้เสรีภาพแก่ประชาชน การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศผ่านการเลือกตั้ง แต่การปกครองประเทศนั้นต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ในบ้านเมือง กลุ่มที่สอง ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบเลือกตั้งสากลตะวันตก เชื่อว่าการปกครองของไทยต้องยึดโยงประชาชน แปลว่า อำนาจในการปกครองประเทศต้องมาจากฉันทามติของประชาชนผ่านการเลือกตั้งแบบสากลตะวันตกเท่านั้น ไม่ควรมีอำนาจใดๆ มาแทรกแซงการใช้ อำนาจ เพื่อปกครองและการบริหารประเทศ นอกจากนั้นระบบนิติรัฐ นิติธรรมของไทยล้มเหลว 4 ประการ คือ 1) การไม่ยอมรับกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ร่างโดยประชาชน จะเห็นได้จากสังคมไทยมีการปฏิวัติและรัฐประหารบ่อยครั้ง 2) การร่างกฎหมายที่เอื้อต่อผู้มีอำนาจและการผูกขาดทางการเมืองของกลุ่มนายทุน 3) การเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย 4) ไม่มีปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่เหมาะสมในสังคมปัจจุบัน

จากวิเคราะห์การสนทนากลุ่มคนหลากสี (8 มิถุนายน, 20 กรกฎาคม 2562) ได้แสดงถึงอำนาจป็น แม้จะสามารถบังคับร่างกายของประชาชนได้ แต่ไม่สามารถบังคับจิตใจได้ ประเด็นนี้

ยิ่งอันตรายต่อเสถียรภาพการปกครองอันจะส่งผลต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว แม้ปัจจุบันรัฐบาลได้อำนาจมาจากการทำรัฐประหารและสานต่อร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2560 และได้ชนะการเลือกตั้ง แต่เบี่ยงลัดแล้วพื้นฐานของการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองเป็นเพียงแค่เป็นการสยบยอม เพราะอำนาจทางการเมืองแบบทหาร ส่วนอำนาจทางการเมืองที่แท้จริงคือต้องมีความมั่นคงยั่งยืนที่มาจากฐานความไว้วางใจ เชื่อใจ คือ ไม่ใช่อำนาจและกำลังข่มขู่ หรือให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่กลุ่มนักธุรกิจการเมือง หากต้องการให้สังคมไทยสงบต้องยึดบรรทัดฐานที่ดีและสังคมยอมรับ หากต้องสมานฉันท์ผู้มีอำนาจต้องยึดหลักการที่จะให้ทุกฝ่ายต้องถ้อยคนละก้าว เริ่มด้วยการกำหนดกติกาในการปกครองประเทศร่วมกัน ต้องนิรโทษกรรมและเยียวยาทางนักการเมืองไม่ใช่ไล่ล่าเพื่อกำจัด

5. อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย คือ ทุนทางสังคม โดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.260 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อการสมานฉันท์ในสังคมไทย คือ ความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ คือ -0.378 ดังนั้น โอกาสที่จะทำให้สังคมไทยเกิดการสมานฉันท์ คือ การสร้างทุนทางสังคมและความไว้วางใจในสังคมไทย ผลการศึกษาของ Putnam (1993) นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พบว่า ประเทศอิตาลีตอนเหนือมีความเข้มแข็งมากกว่าตอนใต้ เนื่องจากอิตาลีตอนใต้เต็มไปด้วยผู้มีอิทธิพล หรือ พวกมาเฟีย แต่ทางตอนเหนือเต็มไปด้วยประชาธิปไตยจึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งจะเห็นได้จากการมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือกันและช่วยเหลือกันในการพัฒนาสังคม นอกจากนั้นอิตาลีตอนเหนือเป็นสังคมที่มีแต่ความไว้วางใจ (Trust) ดังนั้น จึงถือว่าความไว้วางใจเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) ขณะที่ Fukuyama (1999) กล่าวในการสัมมนาทางวิชาการที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) กล่าวถึงความหมายของทุนทางสังคม หมายถึง บรรทัดฐานร่วม (Share Norm) และกฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นทางการ ที่ทำให้บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เกิดความไว้วางใจไว้วางใจกันในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในประเด็นนี้ สุริยจรัส เตชะตันมีสกุล (2558) การเมือง คือ การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง ซึ่งสังคมปฏิบัติตามบรรทัดฐานของประชาชน ซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ ก็จะทำให้ภาวะความไว้วางใจในสังคมระบบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งสากลตะวันตก จึงให้ความสำคัญกับรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศมีอยู่ 3 ประการ คือ

1) ต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน 2) การได้มาซึ่งอำนาจการปกครองต้องมาจากการเอาชนะ การเลือกตั้ง และ 3) การจัดการเลือกตั้งที่โปร่งใส สภาพเช่นนี้ก็จะทำให้สังคมเกิดภาวะความไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นหรือมีทุนทางสังคมสูง เมื่อมีทุนทางสังคมก็จะทำให้เกิดการร่วมกลุ่มหรือให้ความร่วมมือกันและช่วยเหลือกันในการพัฒนาสังคม

ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความขัดแย้งทางการเมือง สูงสุด 2 ลำดับ คือ ประชาธิปไตยแบบไทย โดยมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.254 ภายหลังจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 พบว่า สังคมไทยมีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดความแตกแยกในสังคมมาตลอดโดยมีการยึดอำนาจการปกครอง ด้วยเหตุส่วนมากคือ การแย่งชิงอำนาจทางการเมือง พบว่า ประเทศไทยมีการยึดอำนาจทางการเมืองหรือการรัฐประหาร จำนวน 13 ครั้ง สภาวะดังกล่าว สะท้อนถึงประชาธิปไตยแบบไทยที่ถูกระบุว่าเป็นประชาธิปไตยครึ่งใบ เป็นให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองส่งผลให้สภาวะทุนทางสังคมต่ำ

ในประเด็นนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2554) ระบุว่า ความขัดแย้งมีสาเหตุจากผูกขาดอำนาจและกระจุกอำนาจในการปกครองไว้กับผู้ที่มีอำนาจมากและนานเกินไป ทำให้คนไทยเสียสิทธิส่วนหนึ่งรู้เท่าทันเกิดความไม่ไว้วางใจและต่อต้าน ทางออกของเรื่องนี้ผู้มีอำนาจต้องไม่แทรกแซงการทำงานของระบบประชาธิปไตย และยังระบุอีกว่า ในอดีตเมื่อผู้มีอำนาจไม่พึงพอใจกับผู้บริหารประเทศก็มักจะใช้วิธีการยึดอำนาจโดยการทำการรัฐประหาร หลังจากยึดอำนาจได้แล้วไม่เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งนานถึง 16 ปี ก็สามารถทำได้ เพราะประชาชนที่รู้เท่าทันมีจำนวนน้อย แต่เดี๋ยวนี้ปัจจุบันนี้มันทำไม่ได้อีกแล้วเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มกับประชาชนที่มีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมือง ระบุว่าปัจจุบันประชาชนมีขีดความสามารถในการดึงข้อมูลสารสนเทศผ่านสื่อได้หลายช่องทางยากที่จะปิดกั้นและปิดหูปิดตา ขณะเดียวกันการใช้อำนาจหรือใช้ความรุนแรงจัดการกับประชาชนถึงชีวิตถูกพิสูจน์แล้วว่าไม่ได้ผล กอปรกับการใช้ความรุนแรงจะถูกกดดันจากประชาคมโลก

นอกจากนั้นเอกชัย ศรีวิราช (2552) ระบุว่าปัญหาเชิงโครงสร้างการเมืองในสังคมไทย เป็นการนำระบอบประชาธิปไตยแบบฝรั่งมาใช้โดยไม่เหมาะกับสังคมไทย คนไทยต้องการเสรีภาพเหมือนคนอเมริกาและต้องการความเสมอภาคเหมือนฝรั่งเศส ดังนั้น การกำหนดสิทธิของคนในสังคมเท่าเทียมกัน แต่วัฒนธรรมไทยมองคนในสังคมไม่เท่ากัน เช่น วัฒนธรรมผู้น้อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ที่มีความอาวุโสกว่า เป็นลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ลูกศิษย์ต้องเชื่อฟังอาจารย์ เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ ระบอบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งสากลที่มองคน

เท่าเทียมกัน หรือ หนึ่งคนหนึ่งเสียง จึงขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทยหรือแนวคิดประชาธิปไตย อนุรักษ์นิยมสยามแบบเก่า คือ ให้เสรีภาพ เปิดให้มีการเลือกตั้งแต่ผู้แทนมาปกครองประเทศ แต่ต้องรับฟังผู้ใหญ่ในบ้านเมือง (เอกชัย ศรีวิราช, 2552) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถูกว่าเป็นมุมมอง สิทธิของคนในสังคมแบบไม่เท่ากัน และสหประชาชาติเตือนให้ระมัดระวัง 2 เรื่อง คือ 1) รัฐธรรมนูญต้องมาจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนและรัฐธรรมนูญต้องยึดโยงกับประชาชน เนื้อหาในรัฐธรรมนูญต้องมีส่วนผสมของความคิดที่เป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่ม หากไม่เป็น ตัวแทนของคนทุกกลุ่มอีกกลุ่มหนึ่งก็จะไม่ยอมรับ ดังเช่นกลุ่มคนเสื้อแดงไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญ ไทย ปี พ.ศ. 2550 ที่มาจากการรัฐประหาร ซึ่งถือว่ามีที่มาแบบไม่ถูกต้อง 2) การเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรมหรือยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติในการ ใช้กฎหมายและไม่มีมาตรฐานในการใช้กฎหมายหรือการตีความใดหลายมาตรฐาน นอกจากนั้น ระบอบประชาธิปไตยจะสัมฤทธิ์ผลประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบ ประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งอย่างแท้จริง

6. ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบรรเทาปัญหาเชิงโครงสร้างทางการเมืองหรือโครงสร้างอำนาจในประเทศ ไทย ทั้งนี้เพื่อจะสร้างทุนทางสังคมหรือการสร้างใจไว้นับถือในสังคมไทย ตลอดจนการ สร้างโอกาสการสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย คือ การถอยคนละก้าว ควรลงมืออย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1. ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบเลือกตั้งสากลตะวันตก ต้องยอมรับระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการดำรงชีวิต มีการจัดการเลือกตั้งที่โปร่งใส รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ซึ่งเป็นระบบ ประชาธิปไตยที่มีขอบเขตเหมาะสมแบบไทย

2. ฝ่ายการเมืองประชาธิปไตยอนุรักษ์นิยมแบบไทย ต้องเร่งออกแบบประเทศผ่านการร่าง รัฐธรรมนูญและการออกแบบระบบการเลือกตั้งให้โปร่งใสเหมาะสมเป็นที่ยอมรับ พยายามลด การแทรกแซงกระบวนการได้มาซึ่งอำนาจปกครองประเทศ หรือประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ควรดึงหรืออ้างสถาบันเบื้องสูงมาเกี่ยวกับการเมือง ทั้งสอง ฝ่ายควรหันหน้ามาต่อรองกันทั้งเปิดเผยและไม่เปิดเผยทั้งต่อหน้าและลับหลังเท่านั้น จึงจะเป็น ทางออก หากไม่เช่นนั้นประเทศจะไม่มีความสุขเหลืออยู่เลย

3. ฝ่ายการเมืองทั้งสองฝ่ายควรร่วมมือกันสร้างสรรค์เริ่มปฏิรูปประเทศไทยเสียใหม่ โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) เริ่มจากให้สังคมไทยหันกลับมาให้ความสำคัญกับระบบคุณค่าและบรรทัดฐานในสังคมไทย อาทิเช่นความสำคัญกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และประเพณีวัฒนธรรม 2) การให้อภัยเริ่มกระบวนการการปรองดอง 3) การนิรโทษกรรมคดีทางการเมือง 4) การเยียวยาผู้สูญเสียด้วยเหตุทางการเมือง 5) จัดปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย 6) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ 7) ปฏิรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อคนจากจน 8) การปฏิรูประบบกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรม แต่หากไม่ดำเนินการในข้างต้นสังคมไทยจะเกิดการแตกแยกโอกาสการสมานฉันท์ลดลง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มคนเสื้อสีส้ม (นามสมมติ). (2555). *สัมภาษณ์*. 5, 12, 9, 26 สิงหาคม 2555.
- กลุ่มคนเสื้อหลากสี (นามสมมติ). (2562). *สนทนากลุ่ม*. 8 มิถุนายน, 20 กรกฎาคม 2562.
- นิธิเอียว ศรีวงศ์ . (2554). *เหตุแห่งความขัดแย้งในเมืองไทย*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.youtube.com/watch?v=-96njmvhyFc&feature=related>.
- บรรศักดิ์ อวรรณโณ. (27 มีนาคม 2553). *ผ่าทางตันวิกฤติประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก <https://www.thairath.co.th/content/73086>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด* (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล . (2558). ผลกระทบจากการบริหารการพัฒนาตามแนวทางทุนนิยมผูกขาดต่อการทำลายระบบคุณค่าในสังคมไทย. *วารสารวิชาการวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 10(2), 84-105.
- เอกชัย ศรีวิราช. (2552). *ความขัดแย้งในสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2552, จาก <http://www.youtube.com/watch?v=0csNlePcgEs>.
- Fukuyama F. (1999). *Social Capital*. Retrieved 23 November 2003, from www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.html#

Putnam, D.R. (1993). *Making Democracy Work Civic: Traditions in Modern Italy*.

NJ: Princeton University Press.

Tashakkori, A. and C. Teddlie (Eds.). (1998). *Mixed Methodology. Combining*

Qualitative and Quantitative Approaches. Applied Social Research Methods Series. Thousand Oaks: SAGE Publications.

UCLA.(2006). *SPSS FAQ :What does Cronbach's alpha mean* . Retrieved 6

December 2006, from <http://www.ats.ucla.edu/STAT/SPSS/faq/alpha.html>.